

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 5 kwietnia 2011 r.

**Pani
Joanna Ślusarczyk
Dyrektor
Śląskiego Zarządu Melioracji
i Urządzeń Wodnych
w Katowicach**

LKA-4100-02-01/2011/P/10/007

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Śląskim Zarządzie Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach, zwanym dalej „ŚZMiUW”, którą objęto powiązanie budżetu Województwa Śląskiego z budżetem państwa w zakresie wybranych dochodów i wydatków ŚZMiUW w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 21 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z zastrzeżeniami realizację zadań w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli:

1. Zaplanowane w 2010 r. dochody, związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej, w wysokości 21,0 tys. zł ŚZMiUW wykonał na kwotę 22,0 tys. zł (104,8 %), w tym 20,9 tys. zł należności dla budżetu państwa. Pobrane dochody terminowo przekazywano na rachunek Śląskiego Urzędu Marszałkowskiego.
ŚZMiUW pobierał opłaty roczne za użytkowanie gruntów pokrytych wodami, stanowiących własność Skarbu Państwa, na podstawie 256 umów i opłaty melioracyjne w oparciu o 21 decyzji wydanych na podstawie art. 74 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Prawo wodne². Opłaty z ww. tytułów, nie zawsze zobowiązani regulowali w terminach wynikających z zawartych umów lub wydanych decyzji. Stwierdzono, że w 7 spośród 12 badanych spraw należności z tytułu użytkowania gruntów pokrytych wodami regulowano z opóźnieniem od 49 do 252 dni, a w 6 z 21 badanych opłat melioracyjnych wpłaty regulowano z opóźnieniem wynoszącym od 17 do 35 dni. ŚZMiUW nie naliczał odsetek od nieuregulowanych w terminie opłat, stosownie do art. 54 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa³, zgodnie z którym odsetek za zwłokę nie nalicza się, jeżeli wysokość odsetek nie przekraczałaby trzykrotności opłaty dodatkowej pobieranej przez „Pocztę Polską Spółka Akcyjna” za poleceniem przesyłki listowej.

Zaległości w realizacji dochodów, z tytułu rocznych opłat za użytkowanie gruntów pokrytych wodami i opłat melioracyjnych, według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r., wynosiły 1.145,44 zł (dotyczyły 2 osób prawnych i 3 osób fizycznych). Ewidencja analityczna podmiotów zalegających z płatnościami z ww. tytułów była zgodna z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁴ i pozwalała na ustalenie danych o podmiotach zalegających z płatnościami, w wymiarze przypisanych im należności i terminach płatności.

NIK zwraca uwagę, że po bezskutecznym upływie terminu wpłat, określonego w pisemnych wezwaniach do zapłaty kierowanych do dłużników, ŚZMiUW nie podejmował dalszych działań windykacyjnych, co we wszystkich przypadkach motywowano kosztami postępowania egzekucyjnego, przewyższającymi wpływy z dochodzonych należności. W ocenie NIK, podejmowanie działań windykacyjnych jest niezbędne i stanowi element dyscyplinujący dłużników zalegających z zapłatą zobowiązań⁵.

Kwartalne sprawozdania Rb-27ZZ wykonania planu dochodów z realizacji zadań z zakresu administracji rządowej przekazywano w terminach określonych w załączniku

² Dz. U. tj. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019

³ Dz. U. tj. z 2005 r. Nr 8, poz. 60

⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 128, poz. 861

⁵ w szczególności gdy dłużnik zalega z płatnością za dwa kolejne lata z tytułu używania gruntów pokrytych wodami, w wys. 451 zł rocznie.

nr 44 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁶. Dane wykazane w tych sprawozdaniach - po korektach - odpowiadały zapisom ewidencji księgowej.

2. ŚZMiUW, na realizację zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych ustawami w 2010 r., wykorzystał środki pochodzące z dotacji celowej i rezerw celowych budżetu państwa w wysokości 28.402 tys. zł (99,7 % kwoty otrzymanej 28.497,7 tys. zł), w tym:
 - 8,4 % na utrzymanie (konserwację i eksploatację) cieków i urządzeń melioracji podstawowych - 121 zadań o wartości 2.391,9 tys. zł (rozdział 01008 § 4270),
 - 49,2 % na usuwanie skutków klęsk żywiołowych - 134 zadania o wartości 13.979,0 tys. zł oraz 1,6 % na zadania o wartości 463,7 tys. zł (rozdział 71078 § 4270),
 - 16,6 % na realizację Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu Górnej Wisły - 11 zadań o wartości 4.727,7 tys. zł (rozdział 01078 § 6050) i 0,1 % na inne zadania o wartości 23,0 tys. zł (rozdział 71078 § 6050),
 - 0,7 % na inwestycje melioracyjne i inwestycje dot. wód publicznych tzw. „pozostałych” o wartości 200,0 tys. zł (rozdziały 01008, 71095 § 6050),
 - 15,5 % na realizację inwestycji melioracyjnych w ramach Programu dla Odry 2006 na kwotę 4.402,0 tys. zł (rozdział 01008 § 6050),
 - 7,8 % na poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa, objętego działaniem PROW 2007-2013, schemat II „Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi”, o wartości 2.214,7 tys. zł (rozdział 01008 §§ 6058, 6059).

Niewykorzystane środki, w wys. 95,7 tys. zł, terminowo zwrócono na rachunek Urzędu Marszałkowskiego. Przyczyną niepełnego wykorzystania środków było m.in. przerwanie robót budowlanych na jednym z zadań (z powodu niewywiązywania się wykonawcy z zawartej umowy), zmniejszenie zakresu prowadzonych robót, a także oszczędności powstałe w wyniku przeprowadzonych postępowań o zamówienie publiczne.

Spośród ww. trzech pierwszych zadań (266 zadań cząstkowych), na które ŚZMiUW wykorzystał środki w kwocie 21.098,6 tys. zł, w trakcie niniejszej kontroli, na podstawie faktur i protokołów odbioru robót, zbadano realizację 34 zadań za kwotę

⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 20, poz. 103

10.113,2 tys. zł. Stwierdzono, że wydatki rzetelnie udokumentowano, a środki z dotacji wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem.

3. Otrzymane dotacje nie pokrywały w pełni potrzeb wykonania zadań, związanych z melioracją i utrzymaniem urządzeń wodnych. Niepokojącym zjawiskiem było zmniejszenie wielkości środków na te zadania. W 2009 r. bieżącym utrzymaniem objęto 55 % wałów przeciwpowodziowych administrowanych przez ŚZMiUW (186,45 kmb spośród 339,51 kmb) oraz 14 % cieków wodnych (330,41 kmb, na administrowane 2.333,90 kmb). W 2010 r. otrzymano środki na utrzymanie jedynie 36 % (121.284 kmb) wałów przeciwpowodziowych i 6 % (134.242 kmb) cieków wodnych.

Oględziny losowo dobranych odcinków 5 urządzeń wodnych podstawowych wykazały, że były one konserwowane na bieżąco, a ich stan techniczny nie budził zastrzeżeń. Jednak, jak wynikało z protokołów kontroli Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego, przeprowadzonych w okresie od września 2010 r. do marca 2011 r., wystąpiły przypadki niewystarczającego utrzymania tych urządzeń, w wyniku czego inspektor wydał zalecenia i uwagi dot. m.in. usunięcia drzew w rejonie wałów, uzupełnienia ubytków i kolein oraz wyrównania wałów przeciwpowodziowych rzeki Wisły w Czechowicach-Dziedzicach, cieku Iłownica w Pszczynie i kanału „Kucelinka” w Częstochowie.

4. Prowadzona w ŚZMiUW ewidencja wód istotnych dla potrzeb rolnictwa, urządzeń melioracji wodnych oraz gruntów zmeliorowanych, o której mowa w art. 70 ust. 3 ww. ustawy Prawo wodne, nie była w pełni zgodna z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 grudnia 2005 r. w sprawie sposobu prowadzenia ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów⁷. W ewidencji tej nie było pełnych danych dotyczących urządzeń melioracji wodnych szczegółowych i zmeliorowanych gruntów. Dyrektor ŚZMiUW wyjaśniła, że osiągnięcie zgodności i kompletności w tym zakresie wymaga przeznaczenia na ten cel środków finansowych w znaczącej wysokości. Śląski Urząd Marszałkowski występował do Wojewody Śląskiego o zabezpieczenie środków, jednak w 2010 r. ich nie przyznano.
5. Cztery zadania, zgłoszone do finansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w 2010 r. realizowano zgodnie z Porozumieniem zawartym pomiędzy Wojewodą Śląskim, a Województwem Śląskim. Otrzymane środki,

⁷ Dz. U. z 2005 r. Nr 7, poz. 55

w wysokości 4.127,8 tys. zł, przeznaczono na pokrycie kosztów związanych z rozbudową prawego wału rzeki Przemszy, regulacją koryt cieków Młynówka Drogomyska i Pielgrzymówka oraz budową zapory i zbiornika retencyjnego na potoku Wilkówka, dla zapewnienia ochrony przeciwpowodziowej przyległych terenów.

6. NIK nie wnosi uwag do 6 skontrolowanych (spośród 385 przeprowadzonych) postępowań o zamówienia publiczne, dotyczących regulacji koryt czterech cieków (Pielgrzymówka, Młynówka Drogomyska, Pisarzówka II i Knurówka) oraz usuwania szkód powodziowych w korycie cieku Pisarzówka i na lewym wale rzeki Soły w gminie Porąbka. Postępowania te, o łącznej wartości 5.133,6 tys. zł, prowadzono zgodnie z procedurami określonymi w ustawie z dnia 27 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁸ oraz w zarządzeniach wewnętrznych Dyrektora ŚZMiUW w tym zakresie.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- ***podejmowanie działań w celu pełnej realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód i urządzeń wodnych.***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektora, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁸ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.